

Delután

honnán

Gököllő
 Berlin, Ruttká
 Konstant, Beas, Brod
 Gyelonyer, Pecs
 Lemberg, Kassa
 London, Paris, Bécs
 Kolozsvár, Arad,
 Szatmár-Nemeti
 Hatvan
 Bicske
 Gököllő
 Győr
 Brassó, Kolozsvár,
 Stanislaw, M.-Sziget
 Belgrád, Brod
 Berlin, Ruttká,
 Szeremes
 Beas, Graz
 Brassó, Arad
 Fiume, Zagrab, Brod,
 Pecs
 Munkács, M.-Sziget
 Corina, Kassa
 Torino, Ionna, Fiume
 Zagrab
 Berlin, Ruttká
 Beas, Graz
 N.-Szeben, Brassó,
 Arad, Kolozsvár,
 Maramaros-Sziget
 Graz, Feltring
 Munkács, Kassa

fvárosra.

y. p. udvarra.

Delután

honnán

Palota-Ujpest
 Bukarest, Verciorova
 Bazias
 Paris, Bécs
 Palota-Ujpest
 Palota-Ujpest
 Lajosmizse
 Nagy-Maros
 Szolnok, Czegled
 Esztergom
 Palota-Ujpest
 Beas, Berlin
 Palota-Ujpest
 Bécs
 Temesvár, Bazias
 Orsova, Báz., Temes.
 Palota-Ujpest
 Nagy-Maros
 Bécs
 Pilis-Csaba
 Berlin, Zsolna
 Szolnok, Czegled
 Esztergom
 Palota-Ujpest
 Vác
 London, Ostende,
 Paris, Bécs
 Lajosmizse
 Konstantinápoly
 Belgrad

kiterőbe.

Esztergom
Pilis-Csaba
Esztergom

NÉPNEVELŐ

NEVELÉS- ÉS OKTATÁSÜGYI LAP

MAGYARORSZÁGI LATIN ÉS GÖRÖG SZERTARTÁSÚ KATHOLIKUS NÉPOKTATÁSI INTÉZETEK SZÁMÁRA

Kiadja a SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT Budapesten.

<p>Megjelenik minden vasárnap egy ivnyi terjedelemben.</p> <p>Megkapja e lapot minden kath. népoktatási intézet egy példányban ingyen.</p> <p>Előfizetési ár: egész évre kor. 6.—.</p> <p>Kéziratokat nem küldünk vissza.</p>	<p>Szerkesztőség és kiadóhivatal</p> <p>BUDAPEST,</p> <p>Szentkirályi-utca 28b. sz. a.</p> <p>(SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT)</p>	<p>A hirdetések árszabálya:</p> <p>A pályázati hirdetéseknel minden egyes szóért minden közlés után 6 fillér (3 krajczari fizetendő.)</p> <p>Egyéb hirdetéseknel:</p> <p>egész oldal ... kor. 32.— negyed oldal ... kor. 8.— fél oldal ... kor. 16.— nyolczad oldal ... kor. 4.—</p> <p>A 60 fillér bélyegilletéket a hirdető fizeti.</p> <p>A díjak előre beküldendők a Szent-István-Társulathoz.</p>
---	--	--

Iskolai értesítők magyarsága.

Tudós *Budenz* József hiába tiltakozott az akadémiaiban (1866 decz. 10.) és a *Nyelvtudományi Közleményekben* (1867. évi hatodik kötet 20. lap) a *tanít* és *tanul* szók megcsontítása, szótaglalása, rossz összetételei ellen, mert sajnos, az 1868. XXXVIII. törvényczikkelyeibe mégis belekerültek a *tan* szóösszetételei.

Az említett törvényben egymást váltogatják a következő czikornyás szavak: *tanintézet, tankötelezett, tanköteles, tankönyv, tantárgy, taneszköz, tanfolyam, tanítóképezde, tankerület, tanterr, tanár, tanóra, tanfelügyelő, tanterem, tanszer.*

A *Magyar nyelv rendszerében* meg vagyok írva, hogy «elég ebből annyi a mi megvan, sőt sok is. A ki ilyen idétlen szót csinált... igen sok jólére s imára lesz szüksége, hogy a súlyos bűnből kivetkezhelessék».

Haszontalan volt a figyelmeztetés, a korholás. A törvényt megtartottuk, mert a példabeszédek könyve azt mondja, hogy... *a törvény világság és... ki megtartja... bölcs fiú az.*

Kár, hogy magyarság tekintetben épen a közoktatás ügyének törvényei nem olyanok, hogy bölcsesség volna minden betűjét vakon követni.

Enek bizonyítására elég az a tizenöt szó, a melyet fölemlítettem. Ezekon kívül azonban érdekés az 1879. évi XVIII. t.-cz. a *magyar nyelv tanításáról*, mely összesen 8 §-ból áll. Az első §-ban tanítóképezde helyett a magyar ember örömmel látja, hogy *tanítóképző-intézet*-et használ a törvény. Tehát örvendetes javulás 1868 óta.

De ez az öröm nem sokáig marad velünk, mert a 7. §-ban már megint *tanító-képezde-t* használ. (Lévay-Morlin-Szuppán. I. kötet 579—588. lap.) Pedig ez a törvény épen a *magyar nyelv* tanítása érdekében készült.

Akadnak azonban *tanférjak* és *tannők* (ha az egyik jó, miért nem jó a másik is?) a kik a törvényen túliczítottak és a szerencsétlen *tan*-ból derüire-horura készítették az új szavakat.

Bocsássa meg a jó Isten a buzgóságukat!

Különösen most, az iskolai értesítők szürete alkalmával tapasztaljuk, hogy mennvire *agyon-szerkesztette* egyik-másik buzgó barátunk értesítőt a magyar közoktatás nagyobb dicsőségére.

A legtöbbjének már a czimén látható, hogy milyen lesz a tartalma. *Tanonezokról és tanérről* számol be. «Mutasd meg a fogaidat és én megmondom, mivel táplálkozol», mondja az arab. Itt is úgy van. Minden oldalon ott ékeskedik az elkoresodott *tan* a legrikítóbb összetételekben.

Ha iskolai hatóság (némelyek szerint *tanhatóság*) volnék tiltakoznám a magyar nyelv ellen nyilvános iskolában elkövetett vétkek miatt.

A *tanít* és *tanul* szókat szétdarabolni nem szabad, mert a magyar nyelvtermészetével ellenkezik. Az ilyen eljárás önkényes szóvagdalás, lelkismeretlen játék a szóképzés terén, melynek rossz következménye lehet, de komoly célja nem.

Jó nyelvérzek mellett, erős idegek is szükségesek, hogy ilyen *tan*-okban tobzódó értesítőt veszedelem nélkül végigolvasson az ember. Mire végére ér, majdnem elhiszi, hogy ezek a szavak jók, szükségesek.

Pedig a mellett, hogy rosszak, semmi szükség ninesen rájuk, hála Isten! igen szépen meglehetünk nélkülük.

A tanítóember pedig vétkezik, mikor használja vagy egyenesen kárhozthatni való, ha az iskolai nyelvtanokba is beleírja.

Kérdezem, hogy az az ember, a ki a helyes beszédet és helyes írást tanítgatja, hogyan magyarázza meg a *tanít* és *tanul* szétvagdalását és összetételeit?

A mult hibáit mindig elhagyhatjuk, ha erős akaratunk van hozzá.

E tekintetben megmaradhatunk a régiak jó példája mellett, a kiknek nem volt *tanintézetük*, hanem *iskolájuk*: gyermekük nem volt *tanköteles* vagy *tankötelezett*, hanem *iskolaköteles*: nem *tan-könyvből*, hanem *iskolakönyvből* tanult és pedig nem *tantárgyakat*, hanem egyszerűen *tárgyakat* vagy *ismereteket*: nem voltak *taneszközei* és *tan-*

szerei, hanem iskolaszerei. A tanfolyamot nem is ismertek, hanem azért továbbképezték az eszüket; tankerület helyett iskolakerület-hez tartoztak, a hol tanfelügyelő helyett iskolafelügyelő vizsgálta a munkájukat. Nem tanterv, hanem tanítósterv szerint tanultak; iskolapénzt, nem pedig tandíjat fizettek. Tanóra nem létezett, ma sem szükséges, mert akkor tanasztal, tanszivaes, tankréta, tanpad, tanfiú, tanleány szavakat is sürgősen divatba kellene hozni. Ez esetben jogosan és helyesen fakadt ki egyik elüljáróm, a mikor nagy buzgóságában így nyilatkozott a kicsiny iskolaszobáról:

— Uraim, ez nem is tanterem, hanem tanlik!
 Ügye, hogy borzasztó is és e mellett nevetéses!

Igy folytathatnám tovább is. Ezúttal azonban befejezem, de előbb arra kérem kedves tanító-társaimat, hogy könyörtelenül irtsák ki ezt a kis szörnyeteget, a helyes magyar beszédnek és írásnak rongálóját. Ezt annál könnyebben tehetik, mert semmi szükség nincsen rája.

Győr.

Ujlaky Géza.

Egy egyházmegyei tanító-egyesület közgyűlése és ünnepe.

(Folytatás.)

Erre a tanítói tekintélyre aztán kényesek és — nemes értelemben véve — büszkék is legyünk! Mert látjuk, tapasztaljuk, hogy sokszor mérnek gyökerére fejszevágást. Csak emlékezzünk a lefolyt két-három esztendő valóban megdöbbentő incidensére, midőn a sajtó egy, szerencsére kisebb része kidobta a «tanbetyár» és az «üsd a tanítót» jelszavakat és egész sajtóhadjáratot indítottak ellenünk; éleztapokban tették a magyar tanítót gúnytárgyává! Tette ezt a sajtónak az a része, a mely minden tekintély ellen kész hadat üzeni, legyen az egyházi vagy politikai. A tanítók munkásságának ellensúlyozói voltak mindig azok a hírlapi férczelmények, a vallásellenes újságok, melyek a szabadság helyébe a szabadságot akarják léptetni; és azok, melyek a vallás szent köpönyege alatt gyűlölséget plántálnak a nép szívébe.

Sokan magát az egész közoktatásügyet sem respektálják kellő módon. Ránczigálják azt erre-arra. Ez a mi közoktatásügyünk bizony — bocsánat a hasonlításért! — olyan, mint a rossz rétes-tészta: szakadozik. Aztán veszekednek rajta, aközben markukba nevetnek a nemzetiségek, a kik az állam pénz-zsirján híznak, míg a veszekedők azon veszik észre magukat, hogy a jó magyar népnek egy elhagyatott része megy boldogabb hazát keresni, vagy nagy városokba özönlik elpusztulni, vagy pedig itthon marad és elzüllick.

A magyar közoktatásügy legszerényebb bajnokai, a néptanítók, a kik szerte e hazában,

szűk anyagi viszonyok és körülmények, sokszor nélkülözések között munkálkodnak az Úr szőlőjében, nem érdemlik meg a méltatlan bánásmódot!

Bizony-bizony mondom: a magyar kath. néptanítók óriási nagy része hitében, vallásosságában sem szokott könnyelmű lenni; e kar, mely ezeket számít magában, nem ismer becsületet vallás nélkül, sem erkölcsöt dogma nélkül, sem filantropiát szeretet nélkül. A lelkek pásztorai nem lobbanthatják szemére e karnak, hogy poros, sáros, szegényes katedráját elhagyta volna hitelhagyásával. Főpapok, államférfiak, írók és társadalmi politikusok nem panaszkodhatnak a magyar tanító-ságra, hogy e kar segíti a társadalmat alásülyeszteni, a nemzetnek aláhanyatlását előmozdítani. Pedig a magyar kath. tanítók szegények. Hisz Kassa nagynevű püspöke, Bubiés Zsigmond, a mult évben a magas püspöki karhoz intézett memorandumában a többek közt ezeket mondá: «Jól tudja a nagym. és főt. püspöki kar, minő szegények a kath. tanítók minálunk; százával vannak közöttük, kik még a létminimummal sem rendelkeznek. S ha a szegény tanító elhal és gyakran egész sereg még serdületlen és neveletlen árva hagy maga után, minő szomorú ezeknek sorsa?!»

A mi aztán a magyar kath. tanító-ság hazafiságát illeti, e tekintetben határozottan ki kell emelnem, hogy ez a kar — azt hiszem, széles e hazában, — de különösen a mi egyházmegyéinkben mocsoktalan, tiszta, mint a forrásvíz, jól tudván, hogy a nemzeti összetartozás érzését a tisztesség, a szeretet és a hit szenteli meg!

És ha voltak — talán a közelmúltban is — politikai nézeteltérések itt vagy ott: az a közügynek nem volt kárára. A róm. kath. tanító-egyesületben és az iskolában pedig nincs politika. A mit dr. Prohászka, az esztergomi szeminarium tudós professzora, a szövetkezetekre mondott, ugyanaz áll a tanítóegyesületekre is, hogy t. i. erre a tere a politikai élet hevét és szenvedélyességét ne vigye át senki, mert ez olyan, hogy a ki ezt teszi, égő esőzával jár a kazlak között s ha nem gyújt is, akkor is árt, mert bizalmatlanságot, idegenkedést és rémületet támaszt. A ki ezt be nem látja, — úgymond — az csak ellensége az egyesületi mozgalomnak, mint a hogy ellensége a közügynek mindaz, a ki egyéni sérelmeit a közérdek károsításával orvossoltatja.»

A kath. tanítóban is tisztelni kell a meggyőződést; a melyik pedig vét hitvallás és hazája ellen, az bűnhődjék!

Dr. Samassa József egri érsek azt mondta egy alkalommal, hogy a kath. tevékenységnek a közéletben, a politikai ügyekben is érvényesülnie kell, de a kik közügyek terén tevékenyek, ne legyenek mások iránt jogtalanok és igazságtalanok. «Főczélja legyen — úgymond a dicsőnévű érsek — minden polgárnak, hogy az állam érdekeit a keresztény tanok és erkölcsök éltető vére hassa át. Okos emberek között — mondja tovább — a nézeteltérés jobbára kikerülhetet-

len: csak lelkek egyezzenek, csak érzelmeik egyesüljenek, soha sem veszedelmes ez, soha kárára nincs az emberiségnek. Egyik párt se tekintse a szent hazát egyedárusági cikknek. A dísznancziákat egyesítsük bizonyos magasabb harmoniába és kinek-kinek adassék tisztelet, de férfias kritika alapján.»

Ezeket mondta Eger nagy érseke és mi szívleljük meg aranyzavait!

Egyes embereknek pedig, ha esetleg tévednek, meg kell bocsátanunk, mert nekünk is csak akkor bocsát meg a jó Isten. Meg kell hát bocsátani a szegény tanítónak is, ha netán tévútra került volna. Krisztus urunk, a ki sokakat tanított, szegény halászeknek az prédikálta: «Egy Atyának vagyunk édes gyermekei, a ki egyenlően szeret mindnyájunkat s ha egykor szent színe elé kerülünk: nem lesz köztünk különbség és érezni fogjuk a testvériség édes melegét». És úgy Ő mondá: «Arról tudom, hogy tanítványaim vagytok, ha szeretitek egymást».

Vessük szívünk-, lelkünkbe azokat a magas szavakat, melyeket a mi új főpásztorunk, *dr. Istrán Vilmos* megyés püspök intézett a f. é. febr. 15-én nála tiszteltett föl. papsághoz: «Legyenek fegyvereink mindig a szelidség, türelem és szeretet fegyverei, mert ezek részesülnek Jézus áldásában! Ha marakodunk, akkor nem vagyunk Jézus tanítványai. Legalább az ilyen fegyverrel nem a pályatársak, hanem az ellenségek szoktak küzdeni!»

De hiveihez is épen oly bensőséggel, atyai szeretettel fordul a kegyes püspök, midőn mondja: «A türelem megköveteli tőlünk, hogy egymás hibáit iránt szeretettel elnézők legyünk. Ti, kedves hveim, legyetek türelmesek embertársaitok iránt is és szívből bocsássátok meg hibáikat és tévedéseiket; emlékezzetek meg arról, hogy valahányszor a Miatyánkot imádkoztátok, Istentől bocsánatot csak azon föltétel mellett kérhettek, ha ti is megbocsátotok embertársaitoknak: gondolatok saját gyarlóságtokra, naponkint hányszor szorultok ti is embertársaitok türelmére: illő tehát, hogy ti is türelmesek legyetek velők szemben!»

Kedves Kartársaim! E felejthetetlen isteni szavakat, melyeket a mi jóságos főpásztorunk intézett papságához és hiveihez, tartsuk mindenkör szemünk előtt és midőn a közös célra való törekvésben kellő méltánylásra és elismerésre tartunk jogot, ugyanakkor adjuk meg mindenkinek a megillető tiszteletet, mert igaz marad, hogy «a ki mást megbecsül, magát becsüli meg».

Püspök-atyánk az *alázatosság*, a *türelem* és a *szeretet* hármasságának ápolását, fejlesztését és tökéletesítését tűzte ki különös feladatául. Azzal a hő kívánsággal végzem beszédemet, hogy *mindenki, a ki hivatva van főpásztorunkkal* — a mint ő óhajtja és akarja — *«teljes erővel közremunkálni», az menjen és hasonlóképen eselekedjék!...»*

A kath. országos tanügyi bizottság működése.

(Folytatás.)

Az egyöntetűsége törekvést mutatja a tanács azon eljárása, melylyel lépéseket tett, hogy alapszabályaink szerint a tankönyvbírálat az ő hatáskörébe tétessék át. A szerető atyai gondosság megnyilatkozását látjuk azon határozatában, melynél fogva kéressék föl a nagym. püspöki kar, hogy a gyermekeknek ingyen kiosztásra a «Népíratkák»-at a templompénztár terhére engedélyezze. Minden elismeréssel szólhatunk bizottságunk azon törekvéséről, hogy kérvényezte a fölttes és tanügyi hatóságokkal szemben a bélyeg- és portómentességet, a mit azonban, elég sajnós, a keresk. miniszter nem engedélyezett. Az országos bizottság fejlesztését célozza azon memorandum, melyben kérjük a nagym. püspöki kartól, hogy a tanító-egyletek szerveztessenek s hozassanak kapcsolatba a kath. tanítók orsz. bizottságával.

Ezen évben hagyta el a sajtót a magyar kereszténység kilencszázados körünye alkalmából tartott országos kath. tanítói ünnepi kongresszus emlékkönyve, melyért Dreisziger Ferencz szerzőnek jegyzőkönyvi köszönet szavaztatott. E munka átnyújtása alkalmából úgy a két biborok, mint számos püspök szólott teljes elismeréssel az országos bizottság hasznos, irányító munkásságáról. Egyetlen iskolai könyvtárból sem szabadna a jeles dolgozatnak hiányoznia; annival kevésbé, mert tiszta jövedelme a központi iroda fönttartására fordítatik; itt jegyezzük meg, hogy a központi iroda szabályzata megerősítés végett a nagym. püspöki karhoz fölterjesztett.

Egyházi elnökünk bőkezűségét, ügyszeretetét és annak szolgálatában értékesített bölcsességét hirdető munka: a kath. népoktatásügy kilencszázados története, melyre vonatkozó bírálatok beérkeztek, s mivel a pályanyertes szerző hajlandónak nyilatkozott a bírálóktól kívánt változtatások keresztülvételére, megjelenése biztosítva van.

Az elmúlt évben határozott a tanügyi tanács az elhalt tanítók özvegyeinek félévi jutalékában, mely szerint fölkérte a nagym. püspöki kar, hogy a hatósága alá tartozó iskolákban az 1868: XXXVIII. t.-cz. 139. és 140. §-ait a vallás- és közokt. miniszter szerint rendezze, s hogy ebbeli határozata a közigazgatási hatóságoktól szükséges esetben végrehajtsák, ezen határozatát az illetékes miniszteriumnál is mutassa be. Továbbá hivatalos jegyzőkönyv alapján lett hangoztatva, hogy a kath. s általán felekezeti tanítók illetményeiknél: az 1893. évi XXVI. t.-cz. 7. §-a alapján kitüntetett hátralékok az egyes adósoktól közigazgatási uton hajthatók be s így tanítók esetéről-esetre kívánhatják a törvény végrehajtását.

A kántortanítók osztozkodására nézve szintén

igen gyakorlati dolgokban állapodott meg: *a)* Az özvegy felig élvezi a lakást és a stólát kivéve minden jövedelmet, ezen időre a segéd tartás az iskolafőntartó kötelessége. *b)* A javadalom megállapítása polgári évre szól. *c)* A tanítóknak állása jövedelméből annyi tizenketted rész jár, a hány hónapot állásán töltött. *d)* A munkabér azt illeti, a ki azt teljesítette, a hűvekre ez nem vonatkozik. *e)* A vetőmag azt illeti, a ki elvetette, az adót is arányosan kell fölosztani. *f)* A fajárandóságból a téli hónapokra $\frac{2}{3}$ -ad rész, a nyári hónapokra $\frac{1}{3}$ -ad rész essék. *g)* A stólailetmény azé, a ki a funkciót végezi. Ezen megállapodások szintén a nagyméltóságú püspöki karhoz lettek fölterjesztve.

Mivel pedig a tanítói nyugdíj-revizió 12 órájában vagyunk s a kántortanítók nyugdíjrendezése érdekében kötelességünk állást foglalni, hódolatteljesen megkeressük a nagym. püspöki kart, hogy fölterjesztett memorandumunkat a magas kormányhoz atküldeni kegyeskedjék s különösen hívjuk föl figyelmét emlékiratunk B. II. I. pontjára, mely szerint, ha a törvény a kántori illetményt a tanítói fizetés kiegészítéséül elfogadta, úgy a nyugdíjba is számitsa be.

Ezek után megköszönve a mélyen tisztelt országos bizottság becses türelmét: azzal zárom jelentésemet, a mivel kezdenem kellett volna: 1902. évi ápril 22. megtartott gyűlésünkön dr. Steinberger Ferencz elnökünk a szív legnagyobb melegével szólott a Szentséges Atya, XIII. Leó 25 éves pápaságáról s kapcsolatosan dr. Walter Gyula prelátus-kanonok indítványával kimondá: a mai magasztos ünnepi közgyűlés tartását, a hódoló fölirat szerkesztését, továbbá a kath. tanítóknak Rómába való zarándoklását.

Vajha sikerülne!

Tanító mint harangozó.

Ez a cím igen különösen hangzik és sokak előtt talán valótárságnak is tűnik föl. Pedig ez — sajnos — korántsem tartozik a mesék világába, mert ez a régi időből visszamaradt *jó szokás* még több egyházmegyében több helyen ma is él: a tanító tekintély dicsőségére. Hogy ez a régi *jó szokás* a mai viszonyok között már sehogyszem állhat meg, s hogy ez a *két hivatal* ma már nem illik össze, s a harangozás semmi körülmények közt sem egyeztethető össze a tanítói hivatással és tekintéllyel: ezt minden okos ember tudja.

Ennek dacára még ma is vannak olyan helyek, hol a róm. kath. tanítói díjlevelek úgy vannak kiállítva (nem tudni *mi okból* (?), talán *csak régi szokásból*), hogy azokba a *harangozás* is bele van véve, holott ennek tulajdonképen semmi köze sem volna a tanítói díjleveléhez, mert hisz a tanító nem harangozó, ezt tőle senki sem kívánhatja: ez legföljebb csak külön egyezkedés tárgyát képezhetné. Még pedig rendesen oly tekintélyes összeggel szerepel a díjlevelben, hogy a tanító ez által mintegy presszionálva van annak elfogadására, mert ellenkező esetben úgy is csekély fizetése nagyot esorbulna, s ezáltal károsodnék. Nem méltányos tehát, se nem igazságos, hogy a tanítói díjlevelekbe a harangozás is belevetessék.

Különösen nem helyesítható és nem engedhető meg ez olyan helyeken, a hol a díjlevél összege — mindent belevéve — nem haladja meg a törvényes 800 koronát, így tehát a harangozás kihagyásával még a törvényes összeget

sem érné el a kántortanító fizetése, eltekintve a nyugdíjigény csökkenésétől és egyéb hátrányoktól is. Az ily helyeken előállhatna az a különös eset (a milyen már tényleg meg is történt), hogy a kántortanító pályázott az ugyanott újonnan szervezett osztálytanítói állásra, a mely 800 korona kézpénzzel, lakással és fűtéssel van javadalmozva, s még csak a harangozásról sem kell gondoskodnia. Azt hiszem, ehhez nem kell bővebb kommentár.

Itt az ideje tehát, hogy ezen a visszás és türethetetlen állapoton *mielőbb* segítve legyen. Az esztergomi főegyházmegye már e tekintetben is jó példával jár elől, a mennyiben területén ezt az ügyet nagyrészt rendezte s alig van (vagy talán nincs is) olyan hely, hol a harangozás a tanítói díjlevelben befoglalhatnák, illetve az a tanítónak *kötelességévé* tétetnék. Ez helyes és igazságos is, méltó tehát, hogy a többi egyházmegyék is kövessék a jó példát. A kezdeményezésnek természetesen a tanítói körökből kell kiindulni. *Vitassuk meg azért őszi közgyűléseinken ezt a tételt alaposan, — mert hisz: mindnyájunk közös érdeke, hogy ezen lealázó helyzeten (a hol még főnáll) sürgősen változtatva legyen — és ehhez képest együttes fölterjesztésben kérjük föl elsősorban egyházm. főhatóságunkat, hogy ezen a visszás állapotokon segíteni kegyeskedjenek.*

Hiszem és bizton reménylen is, hogy az egyházmegyei főhatóság nem zárkózik el indokolt kérelmünk elől és teljesíteni fogja a tanítótestület jogos és méltányos kérését: miáltal sok panaszt, gyűlölködést és ellenszenvet megszüntetne.

Győr.

Tamássy Géza.

KÜLFÖLDI TANÜGY.

Alsó-Ausztria tanügye. Legközelebbi szomszédjaink közé tartozik Bécs és Alsó-Ausztria, illő tehát, hogy érdeklődéssel viseltessünk népiszkolai tanügye iránt, annál inkább, mert Bécs és Cseh- és Morvaországgal együtt az a tartomány a legvagyonosabb és legtekintélyesebb az osztrák monarchiában. Most készült el ennek az alsó-ausztriai népiszkolai tanügynek a statisztikája az 1899. évről. Néhány statisztikai adatot bemutatunk belőle. Első sorban figyelmet érdemel az a körülmény, hogy Alsó-Ausztriában eléggé érezhető a paphiány, meg kell tehát annak történnie, hogy 778 háromosztályú népiszkola közül 722-ben a hittant a tanítók adják elő. Bécsset nem véve tekintetbe (nagy város lévén. községi jellegű iskolákkal). Alsó-Ausztria népiszkoláinak 29 százaléka egyosztályú, 28 százaléka kétosztályú, tehát az iskolák több mint felének nincsen többje két osztálynál, a mi bizonyosan nem örvendetes körülmény olyan művelt tartományra nézve. Az iskolamulasztások nem voltak nagyok az 1899. évben. Bécsre csak 6.73 százalék esik, míg Alsó-Ausztria többi részeire vidékenkint 2.18 százaléktól 14.46 százalékig. Ez utóbbi szám volna a maximális. Rendszeresített tanítói állás van összesen 7923, a többi segéd tanító, a ki lesi a rendszeresítését, a mire különösen Bécsben évekig elvárhat. Akadt már olyan keservesen jubiláló segéd tanító, a ki 11 év-nél tovább szolgált, a nélkül, hogy végleg alkalmazták volna. Bécsben magában van 863 segéd tanító, a tartományban 1293; tehát legalább is minden hatodik tanító csak ideiglenesen van alkalmazva. Alsó-Ausztriában is erősen ragaszkodnak a minimális tanítói fizetéshez. Még min-

dig van olyan 484 tanító, a ki évenként csak 500 forint fizetést kap; s 363 olyan, a ki csak 600 forinttal kénytelen beérni; egyéb jövedelme, tehát pótléka nincs. Körülbelül 100 van az alsó-ausztriai tanítók közül, a ki már túllépte negyvenedik szolgálati évét, de nyugdíjba menni nem akar. Érdekes az is, hogy Bécsben az iskolakötelezettség terhére vonatkozólag (bármilyen irányban) körülbelül 6000 fölmentést adtak, például korengedély, idő előtt való kimaradás az iskolából, hosszabb s rövidebb időre való fölmentés az iskolátogatás alól (betegség eseteit kivéve) stb. Alsó-Ausztriában ilyen fölmentések száma körülbelül 21000-e rugott 1899-ben. Az egyik számot sem lehet túlságosnak mondani. Az iskolázás eredménye a követelményeknek való megfelelés dolgában ez volt: Bécsben 77 százalék, Alsó-Ausztriában pedig ez a százalékarány változott 99 és 75 között. Ugyancsak olyan számok, a melyek ellen kifogásokat nem lehet emelni; egy kevéssé azonban mégis kívánni valót hagyott az eredmény, mert a tanulóknak körülbelül negyedrészre bukott meg. Magára a fővárosra nézve ez nem sok, tekintettel arra a vegyes társaságra, a mely minden elemi iskolájában megfordul. Egy népiskolai gyermek oktatásának költsége Bécsben kívül az egész tartományban 31 és 44 korona között változott; s ebből a teherből az állam nagyon jelentéktelen részt viselt; a legtöbb a községeknek jutott, kevesebb a felekezeteknek. Az állam Ausztriában nem üzi a parforce-államosítást, de nagyon vékonyan, vagy épen semmivel sem támogatja a népiskolákat, úgy, hogy az erre vonatkozó költségeit nagyrészt a fölöttük vett fölügyelet emészti föl.

EGYESÜLETI ÉLET.

Tanítógyűlés. A Párkány-kerületi róm. kath. tanítók egyesülete folyó hó 9-én tartotta őszi közgyűlését, mely tárgyban igen gazdag és tanulságos volt. «Veni Sanctus»-s szentmisével vette kezdetét. A tagok, mint rendszeren, csaknem kivétel nélkül megjelentek a ker. főtisztelendő papsággal egyetemben, kikkel az iskola nagytermében gyűltek egybe. Dr. Koperniczky Ferencz nagylvédi esperes-plébános, ker. tanfelügyelő, elnök, gazdag tapasztalatokon nyugvó, mely pedagógiai tudással mondott beszédében, mindenben irányt mutatott a tanítóknak arra nézve, hogy magukat e pályán a gyengék jobbakká, a jók tökéletesebbé fejleszthessék. Tanulságos beszédjét zajos éljenzéssel hálálta meg az egyesület. A múlt évi jegyzőkönyv fölolvastása és hitelesítése után az egyházhatóság múlt gyűlésre vonatkozó leirata olvastatott föl. Elnök Bitvai Tódor bátorkeszi, Endrődy Gyula muzslai és Juhász Béla kőhidgyarmati főtanítókat meleg szavak kíséretében üdvözli negyvenéves tanítói működésük alkalmából s fölolvassa az egyházhatóságtól leérkezett üdvözölő iratokat, a mit az ünnepelték legmélyebb hála hangján köszöntek meg. Az egyesület kebeléből Stampay János kőbüküti főtanító tisztelte meg az ünnepeltéket gyönyörűen fogalmazott dícsbeszéddel, a melyet úgy az ünnepeket, mint sokan mások könyezve hallgattak meg. Dr. teveli Vargha Dezső kőhidgyarmati plébános indítványára fölolvastatott jegyzőkönyvi köszönet szavaztatott s üdvözlötte jegyzőkönyvileg megörökíteni határozatott. Tisztújítás során a régiek újól megválasztottak. Így lett Bitvai Tódor elnök, Stampay János és Lázár Pál

jegyzőkké, Ujlaky Ernő pénztárnokká, Csongrády Lajos könyvtárnokká. Választmányi tagokul Székely Vilmos, Csongrády Lajos, Beluch Imre, Kacséra Gyula, Kertész Gyula és Borz választottak meg. «A keresztény tanító, mint a keresztény szocializmusnak apostola a népiskolában» című tétel kidolgozásában, mint a jelíges levélkéből kitűnt, a bírálóbizottság szakavatott bírálata folytán a kitűzött egy arany elnyerésére Dús Anna párkányi tanítónőt találta érdemesnek. Úgy a szerzőt, mint a bírálókat: Szabó Endrét. Csongrády Lajost és Szvoboda Románt megjelenezték. Új tételül következők tűzettek ki: 1. «Miképen akadályozhatja meg a tanító az alkoholizmus terjedését a nép között?» 2. «A római szentszék érdemei Magyarországnak a török uralom alól való felszabadítása körül.» Utóbbit dr. teveli Vargha Dezső kőhidgyarmati plébános, a nagy történetbuvár tüzte ki. A tétel mikénti kidolgozása céljából tájékoztató rögtönzött előadásában a tárgy oly mély találással és alapossgal ismertette, hogy elmondott szavai szórul szóra leírva biztosan pályanyertes mű volna. A legérdemesebb mű jutalmazására különben ő maga tűzött ki egy aranyat. Határidőül jövő év husvétja tűzött ki. Most «A kerület iskoláiban elért múlt évi taneredmény méitása» következet, a melyről dr. Koperniczky Ferencz elnök tartott fölolvastást. Hivatalos diskreczióal fogva neveket nem említett, de megmondotta az igazat. Rámutatott a hibákra, a félszűzségekre, hogy azoktól jövőben kiki óvakodjék, de méltatta az érdemeiket is, úgy, hogy fölolvastása során mindenki magára ismerhetett, s a nélkül, hogy bárkinek kellemetlen perczeket okozott volna általa. Mindenki tanulhatott belőle sokat. Ily fölolvastás valóban nagy mértékben mozdítja elő az ügy jobbra fordulását. Örömmel konstalálta különben, hogy a legtöbb iskolában jeles, sőt várakozáson felüli eredményt tapasztalt. A nagy ügybuzgalommal megírt fölolvastásért elnököl hálásan megjelenezték, s jegyzőkönyvileg köszönetet mondott érte az egyesület. Ezután Ujlaky Ernő bényi főtanító, pénztárnok bemutatta pénztári számadástát, a melyet előzőleg a választmány jóváhagyott és hitelesített. Csongrády Lajos szőlgyéni főtanító, könyvtárnok a könyvek számáról és állapotáról referált. Indítványok sorában elhatározatott, hogy az egyesület és a ker. főt. papság költségén Bitvai Tódor bátorkeszi főtanító képviselje az egyesületet Rómában. Az egyesület az esztergomi tanítóképzde segélyegyletbe alapítótagul lépett be. Megvételre ajánlatott a tagoknak Kersch esztergomi karnagy «Snrsum Corda» kántorkönyve és Papp József sümegi kántortanító «Mi Atyánk és Üdvözlegy Mária» című orgonakisérettel ellátott zeneműve, mely utóbbi szerzőnél 1 kor. 50 filléért kapható, végül Joerges A.-féle (Korpona) «Haladási íráspróba» (100 drb 1 kor. 20 fill.) ajánlatott a tagoknak. Ezzel a gyűlés véget ért, a melyet 50 teritékű bankett követett az ünnepelt tanítók tiszteletére.

IRODALOM.

Beküldetett a magyar helyesírás szabályai szőjegy-zékkal. Iskolai használatra összeállította Balassa József. Kiadja a Franklin-Társulat. Ára 30 fill.

Megjelent a «Jézus legszentebb Szive nagy képes népnaptára az 1903-ik évre». Rendkívül izlésesen van kiállítva ezen általános elterjedt és közkedveltségű naptárnak jövő évre szótó harmadik évfolyama. Új borítékba van öltöztetve, melyet Szabó József festő és rajzoló-művész rajzolt. Terjedeleme nézve ismét, miként az előbbi évfolyamokéi is, 10 nagy iv vagyis 160 oldal, Tartalma fölülte tanulságos és változatos. Olvashatunk benne épületes cikkekkel Jézus legszentebb Szive tiszteletéről, sok érdekesítő eredeti elbeszélést, az ország és világ multévi legfontosabb eseményeit, hasznos tudnivalókat az élet számára, fölvidító élezeteket. Hetvennégy képe egytől-egyig nagyon sikerült és díszes. Gyönyörű mummelléklete a szent családot ábrázolja a názáreti szentházban foglalkozásai közepette. Ezt a színes mummelleketet Oer lovag, az európaszerte hírneves egyházi műfestő készítette. Oly díszes ez a mummelleket, hogy e miatt egyedül is érdemes volna megszerezni a naptárt. Mindezeknek figyelembe

vétele után bátran elmondhatjuk, hogy a «Jézus legszentebb Szive nagyképes népnaptára» a jövő év egyik legsikerültebb naptára fog lenni. Csakis a szombathelyi egyházmegyei nyomdához címzett megrendelések esetén az árak postán küldve bérmentve a következők: 1 drb 60 fill., 10 drb 4 kor., 20 drb 6 kor. 80 fill., 30 drb 11 kor., 40 drb 14 kor. 60 fill. és így tovább. Egyszeri átvételnél: 100 drb 32 kor., 500 drb 150 kor., 1000 drb 300 kor. Egyes szám bolti ára 60 fillér. Kapható az ország minden könyvkereskedésében, nagyban az Egyházmegyei könyvnyomdában Szombathelyen.

VEGYESEK.

Magyar kath. tanítók a pápánál. Most csak futólag emlékezünk meg e helyütt a kath. tanító-zarándokok fogadtatásáról Rómában. A kiemertő megemlékezés bejelentése mellett csupán arról emlékezünk meg ma, hogy az utazás odáig — Istennek hála — minden tekintetben szerencsés volt és Rómában a fogadtatás megható és örökemlékü marad mindazokra, a kik annak részesei voltak.

A tanítók tegnapelőtt tisztelegtek a pápánál. A zarándókokat Várossy Gyula püspök vezette a pápai trón elé. Steinberger Ferencz egyházi elnök átnyújtotta a szeretet filléreit, apostoli áldást kért a tanítókra és a magyar hazára. A pápa így felelt:

— Tartsatok ki az eddigi energiával és lelkesedéssel, kitűzött elvetek mellett. Örömmel adom szép működésekre apostoli áldásomat.

Ember Károly világi elnöknek, lapunk szerkesztőjének, a pápa ezt mondta:

— Nagyon szép töled, hogy ebben a fontos hivatásban oly serényen működöl. A népnevelőkre kért áldást örömmel megadom.

A zarándoklat minden egyes tagja kézcsókra járult a pápához, a ki megáldván a zarándókokat, nagy éljenzés között távozott.

És mi ezekután szeretettel várjuk őket haza, hogy keblünkre öelve üdvözölhessük a mi lélekben testvéreinket.

Isten hozza szerencsésen őket körünkbe vissza. **Katholikus könyvjegyzék.** A kath. egyesületek országos szövetsége összegyűjtötte és kiadta a kath. szemléli lapok, folyóiratok, ájtatossági könyvek, népies munkák és ifjúsági iratok jegyzékét, melyet kívánatra bárkinek készséggel ingyen megküld.

Az egri angolkisasszonyok 50 éve. Ez évi november elején volt ötven éve, hogy az angolkisasszonyok, Egerben áldásos működésüket megkezdették. Ezt az évfordulót az intézet megfogja ünnepelni, mely alkalomból több volt növendék főlkéri mindazokat a hölgyeket, kik az egri angolkisasszonyoknál nyerték nevelítésüket, hogy e félézázados évfordulót megünneplendő és a rendezendő ünnepélyen megjelenni sziveskedjenek.

Felelős szerkesztő: **Ember Károly.**

PÁLYÁZATOK.

Esztergomi érseki megye.

Csekej (Nyitra megye) róm. kath. önálló osztatlan elemi iskolánál tanítói állomás folyó évi november 6-án betöltetik. Javadalma: a községtől előleges havi részletekben 680 korona, egy 2400 öles kaszáló rét haszonélvezete 80 korona, 2 öl tűzifa fuvar és vágatással 50 korona,

természetben lakás: 2 lakó szoba, egy zárt konyha, egy éléskamara, mely fakamrául is szolgál, egy 500 öles konyhakert haszonélvezete 70 korona. A javadalalmazás egész összege: 860 korona. Ezenkívül 3 öl tűzifa az iskolának téli hónapokon való fűtéséhez fölvágott állapotban és esetleges korpótlék. Megelégedés esetén a jövedelem javítható is. Kötelessége: a mindennapi és ismétlődő iskolában előírtan tanítani, a hittant is, tanítási nyelv tót-magyar. Az üzbég hi kántortanítói állomás megüresedése esetén a kántorság is — 12 pozs. mérő rozs párbér, körülbelül 100 korona stóla, 10 korona ostayütés és körülbelül 10 korona offeritorium pénz jövedelemmel — ezen állomással egybekapcsoltatni fog. Kérvények iskolaszékre czimezve, *Melesiczky Jenő*, Üzbég, posta, vasuti állomás helyben, esperes-plébánoshoz küldendők.

617 1—1

Magyardiószeg (Pozsonym.) róm. kath. népiskolájánál rendes tanítói állásra november 15-éig pályázat hirdetetik. Javadalma 800 kor. évi készpénzfizetés a község pénztárából, egy butorozott szobából álló lakás, fűtés. Szorgalmához képest mellékjövedelemre számíthat. Kötelessége egy osztályt önállóan vezetni, az ismétlődő iskolában fölváltva tanítani, a kántornak lehetőség szerint segídekezni. Csak okleveles férfitanítók pályázhatnak. Az iskolaszékhez intézett s kellőleg fölszerelt folyamodványok alulírottához küldendők. *Kisfaludy Vince* plébános.

614 1—1

Az egyházkornai (Pozsonymegye) róm. kath. kántortanítói állomásra pályázat hirdettetik. Jövedelme: 3 kat. hold és 372 ööl szántóföld és rét. 45 mérő rozs és mintegy 60 korona készpénz, tandíj 70—80 iskolás után 4 koronával mintegy 320 korona, stóla után 120 korona. Fundációkból 40 korona, államsegély 230 korona, iskola-fűtésre 2 1/2 öl fa, ostayütésért 14 korona. Lakás 2 szoba, konyha, 2 kamara, nagy kert. Ezért tartozik tanítani, s az összes kántori és templomi szolgáltatásokat elvégezni. Folyamodványok a kerületi esperes úrhoz czimzendők *Dercsika* (Pozsonymegye) november 13-ig, mely napon reggeli 9 órakor a választás is meg fog történni.

613 1—1

Tokod róm. kath. népiskolája IV. tanítói állására pályázat nyitattik. Jövedelem: államsegéllyel együtt 800 korona évi fizetés. Kötelmek: a kijelölendő osztályokban a mindennapi és ismétlődő tanköteleseket oktatni, a növénydekeket az isteni szolgálatra vezetni és fölöttük fölügyelni. Pályázhatnak okleveles tanítók és tanítónők f. é. november 5-ig. Kérvények küldendők, tokodi róm. kath. iskolaszékre czimezve, *Pelczér Lipót* plébánoshoz *Doroghra* (Esztergomm.).

611 1—1

A kemencezei (Hontmegye) róm. kath. népiskola osztálytanítói állásra pályázat hirdettetik. Évi fizetése 600 korona és butorozott szoba fűtéssel; oklevelesnek 200 korona államsegély. Választás napja f. é. november 9. Az állás azonnal elfoglalandó. *Fellermeyer János* esperes-plébános.

625 1—1

Vágmedenczén (Madunicz, Nyitra, Vágvolgy) f. é. november 5-én okleveles osztálytanító választatik. Jövedelme: a községtől 600 kor., 2 méter fa. Államsegély 200 kor., 1 külön szoba. Az iskolaszékre czimzett folyamodványok főt. *Schmela József* esperes-plébános úrnál Vágmedenczén, u. p. Lipótvár nyújtandók be. A tanítás azonnal kezdődik.

622 1—1

Ladamér főkközségben (Győr vármegye) a tanítói állás megüresedvén, pályázat hirdettetik. Jövedelme két hold szántóföld, 500 ööl házikert, a község pénztárából 100 korona, gabonajárulék 42 mérő, párpénz 18 korona, uradalom pénztárából 70 korona, eseléd gyermekek után 12 korona, államsegély 224 korona, 100 kéve rőzse az uradalomtól, 75 kéve a községtől. Lakás 2 szoba, 1 konyha, 1 kamara, 1 istálló; a földek után az adót a tanító viseli és fizeti. Kötelessége a gyermekek oktatása. Továbbá az iskolában vasár- és ünnepnapokon, valamint nagyobbjében szerdán és pénteken a litániák elvégzése. Okleveles nők is pályázhatnak; személyes megjelenés előny. Kérvények 1902. év november 15-ig nyújtandók be a győr-zámolyi római kath. plébános úrhoz. Választás november 16-án fog megejteni.

723 1—1

Egri érseki megye.

Szolid fiatal embert s legalább 3-4 gymn. osztályt végzett *gyakornok-segédtanítót* keresek némi díjazásért, ki néha kisegítene. Nálam ideje lesz tanulni, s mind a kántorság, mind pedig a tanítóságban magát képezni. Bevalás esetén segítem és több évig is lehet nálam; esetleg állást szerzek neki. Cím a kiadóban I. J. jelige alatt. 626 1-1

Besztercebányai egyházmegye.

Dóczy-Fürési német elemi iskolánál tanító vagy tanítónői állomásra pályázat hirdettek. Fizetése 800 kor., 1 szoba, 1 konyha, 1 kamra. Okleveles folyamodványok *november 9-ig Csellár József* iskolaszéki elnökre czimzendők. 619 1-1

Kassai egyházmegye.

A **perényi** róm. kath. elemi népiskolánál működő II-ik tanítói állomás jövedelme: 1. Hitközségtől 200 korona. 2. Államsegély havi előleges részletekben 600 korona. 3. A tanterem fűtésére 3 öl fa megvétele, az udvarra fuvarozása és fölívátására a hitközségtől 52 korona. Ezenkívül a szabályszerű lakás 2 szobával, konyha, kamra és kerttel. Pályázhatnak okleveles tanítónők is. Pályázatok *november hó 20-ig a plébániahivatalhoz* czimezve küldendők. *Homoky Lajos* róm. kath. lelkész. 616 1-1

Mogyoróskai évi 800 koronás kántortanítói állomásra *nov. 15-ig* pályázat hirdettek *Telekessy János* esperes által. 612 1-2

Pécsi egyházmegye.

A **kajdacsai** (Tolnam.) róm. kath. magyarnyelvű kántortanítói állásra f. é. *november hó 15-ig* pályázat nyitattak. Fizetése: a) készpénzben 262 kor. 48 fillér. b) 1/4 telek haszonélvezete 200 kor. c) Terményekben 124 korona, d) Tandijban 86 kor. e) Stólajövedelem átlag 130 kor. Összesen 802 kor. 48 fillér. Ezenfelül a temetési bucsiztatókért külön díjazás. Kérvények alulírttához küldendők. *Bereczk János* plébános. 627 1-1

Váczi egyházmegye.

Jobbágyiba (Nógrádmegye, vasuti megálló) okleveles róm. kath. nőtlen tanító kerestetik; kántori oklevéllel előnyben részesül. Javadalma: államsegéllyel 800 korona: lakás, kert helyett 140 korona. Kötelessége: egy osztályt és ismétlősöket tanítani és vallásosan nevelni. Állomás *azonnal* elfoglalandó és első évben el nem hagyható. *Iskolaszék.* 594 2-2

A **gombai** (Pestm.) államilag segélyezett róm. kath. elemi iskolánál a tanítói állás üresedésbe jutván, erre *november hó 26-ig* pályázat hirdettek. Jövedelem: államsegélyből 400 kor., alapítványokból 248 kor., tandijból 152 kor., minden tanítványtól 1 kor., fűtőpénz (30 kor.), stólajövedelem 20 kor., 2 szoba, 1 konyhából és mellék-helyiségekből álló lakás, kerttel. Kötelessége: a mindennapi- és ismétlőiskolások rendes oktatása. Tanítónők is pályázhatnak. A keresztlevélllel, képesítőoklevéllel s működési bizonyítványokkal kellően felszerelt kérvény főtisztelendő *Rajczy László* plébános, iskolaszéki elnökhöz *Úrba* (Pestm.) czimzendők. *Rajczy László* úri pléb. és iskolaszéki elnök. 615 1-1

A **gyóni** (Pestm.) róm. kath. kántortanítói állomásra pályázat hirdettek. Jövedelme: egyházi alapokból 70; tandijból 120; kántorális párberéből 200; államsegélyből 510 korona; stóla kis halottól 2 kor. 50 fillér, nagy halottól 3 korona, bucsiztató külön számítatik; fűtőpénz minden tankötelestől 1 kor., melyből az iskola is fűtendő; természetben lakás és kert. A megválasztottnak kötelessége a mindennapi és ismétlő-iskolát vezetni, a temetéseket és litániákat a hívekkel végezni. A pályázók képesítő és működési okmányaikkal felszerelt kérvényüket *november 8-ig* a gyóni róm. kath. *iskolaszék elnökségéhez* czimzve, Sári u. p. Felső-Dahas, benyújtani kéretnek. Az állás *azonnal* elfoglalandó. *Begyűz Lénárd* esperes-plébános, gyóni iskolaszéki elnök. 620 1-1

A **kerekegyházi** (Pestm.) magyarnyelvű róm. kath. kántortanítói állásra *november 11-ig* pályázat hirdettek.

Jövedelme: két szobás lakáson, konyhán, éléskamrán és kerten kívül 600 kor. készpénzüzetés, 16 kat. hold rosszminőségű föld, jelenlegi évi hasznobére 90 kor., 2 öl fa fejében 48 kor., beiratási díjából a 40 fillér 120 kor., iskolaszéki jegyzőségért 20 kor., stólajövedelem 3000 lélek után minimum 600 kor., ötödéves korpótlék 100 kor. Ha azonban idővel az iskolaszéknek iskolahelyiség czéljából a lakásra szüksége lenne, azt a kántor 100 kor. évi lakbér mellett átengedni tartozik. Fölhivatnak mindazok, kik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy kellő okmányokkal felszerelt kérvényeiket nov. 11-ig az iskolaszékre czimzve alulírttához küldjék be és nov. 12-én a kántor-próban személyesen megjelenjenek. A megválasztott az állomást *azonnal* elfoglalni tartozik. *Szedmák József*, iskolaszéki elnök. 621 1-1

Veszprémi egyházmegye.

Kishárságyra (Somogy megyében) róm. kath. kántortanító kerestetik. Összjövedelme 600 korona, államsegély 200 korona. Csak okleveles tanítók pályázhatnak. A jövedelem részletes kimutatása a «Népnevelő» 37. számában jelent meg. Pályázati határidő *nov. 15.* *Friedrich Antal* plébános, Nagyhárságy. 624 1-1

A sajtó által kedvezően fogadott egyházi zenemű:

Miatyánk és Üdvözlégy Mária

Orgona-, harmonium, vagy zongorakísérettel.

Ára 1 korona 20 fill.

Megrendelhető a szerzőnél: **Pap József** kántort.-nál, Sümeg, Zalamb.

Rieger Testvérek

villamosgépekkel berendezett cs. és kir. udvari orgonagyára

Budapest, VII., Garay-utca 48.

Legolcsóbb árakban előnyös fizetési feltételek mellett kiváló légnyomású (pneumatik) nemeshangú orgonákat szállít.

Tervezetek és rajzok kívánatra díjtalanul.

A vonatok indulása Budapest k. p. udvarról. — A vonatok érkezése Budapest k. p. udvarra.
Érvényes 1902. október hó 1-től.

Dél előtt				Dél után				Dél előtt				Dél után							
vonat szám	óra	perc	vonat neve	hová	vonat szám	óra	perc	vonat neve	hová	vonat szám	óra	perc	vonat neve	honnan	vonat szám	óra	perc	vonat neve	honnan
82	6:20		sz. v.	Trieszt, Nagy-Kanizsa	944	12:00		tszsz.	Kis-Körös	645	5:00		tszsz.	Arad	317	12:15		sz. v.	Gödöllő
604	6:50		gy. v.	Arad, Brassó, Nagy-Szeben, Kolozsvár, Maramaros-Sziget	18	12:25		sz. v.	Bicske	325	5:20		v. v.	Berlin, Ruttká	301	12:35		gy. v.	Berlin, Ruttká
10	6:50		sz. v.	Bécs, Graz	310	12:35		*	Hatvan	1707	5:45		sz. v.	Stanislaw, M.-Sziget	903	1:05		*	Konstant., Belgr., Brod
402	7:10		gy. v.	Kassa, Munkács, Ruttká, Berlin	320	1:30		*	Godólló	607	6:10		*	Brassó, Arad	1901	1:30		*	Gyekenye, Pécs
1307	7:30		*	Fehring, Graz	504	2:00		gy. v.	Kolozsvár, Arad, Szatmar-Nemethi	47	6:15		tszsz.	Bicske, Gyekenyes	401	1:30		*	Leiberg, Kassa
1505	7:35		sz. v.	Kassa, Csorba	4	2:15		*	Bécs, Paris, London	405	6:35		sz. v.	Leiberg, Kassa, Maramaros-Sziget	1	1:30		*	Lorion, Paris, Bécs
906	7:40		*	Belgrad, Brod	510	2:20		sz. v.	Szolnok	11	6:40		*	Bécs, Triest	503	1:50		*	Kolozsvár, Arad, Szatmar-Nemethi
318	7:50		*	Godólló	20	2:25		*	Bicske	907	7:05		*	Belgrad, Brod	313	3:10		sz. v.	Hatvan
1002	7:00		gy. v.	Zagrab, Fiume, Torino, Róma	404	2:35		gy. v.	Kassa, Lemberg	507	7:10		*	Brassó, Kolozsvár	19	4:25		*	Bicske
609	8:10		sz. v.	Arad, Brassó	904	2:40		*	Brod, Belgr. Konst.	1303	7:25		*	Graz, Fehring	319	5:35		*	Gödöllő
1008	8:15		*	Zagrab, Fiume, Pécs, Brod	312	2:40		sz. v.	Hatvan	309	7:35		*	Hatvan	15	6:20		*	Győr
418	8:25		*	Munkács, M.-Sziget	1902	3:00		gy. v.	Pécs, Eszék	501	7:50		gy. v.	Bukarest, Brassó	505	6:40		*	Brassó, Kolozsvár, Stanislaw, M.-Sziget
12	8:50		gy. v.	Bécs, Graz	1022	3:20		v. v.	Adony, Szaboles, Paks	1021	7:50		v. v.	Paks, Adony, Szaboles	905	6:40		*	Belgrad, Brod
508	9:00		sz. v.	Kolozsvár, Brassó, M.-Sziget, Stanislaw	304	3:30		gy. v.	Ruttká, Berlin	1005	8:10		sz. v.	Fiume, Zagrab, Brod, Pécs	305	7:00		*	Szerenes
306	9:35		*	Ruttká, Berlin	910	3:35		sz. v.	Szabadka	1509	8:15		*	Csorba, Kassa	3	7:15		gy. v.	Bécs, Graz
					308	5:20		*	Ruttká, Berlin	311	8:45		sz. v.	Hatvan	605	7:20		sz. v.	Bécs, Arad
					508	5:45		*	Kolozsvár, Brassó	1003	8:50		gy. v.	Nápoly, Róma, Fiume, Zagrab	1007	7:55		*	Fiume, Zagrab, Brod, Pécs
					314	6:25		*	Hatvan	13	9:05		sz. v.	Győr	407	8:30		*	Munkács, M.-Sziget
					1004	6:50		gy. v.	Zagrab, Fiume, Róma, Nápoly	509	9:15		*	Szolnok	1507	8:50		*	Csorba, Kassa
					1706	7:05		sz. v.	M.-Sziget, Stanislaw	307	9:45		*	Ruttká	1001	9:05		gy. v.	Zagrab
					22	7:20		*	Bicske	909	10:05		*	Szabadka	303	9:15		*	Berlin, Ruttká
					30	7:35		*	N.-Kanizsa, Triest	27	10:20		*	N.-Kanizsa, Trieszt	9	9:25		sz. v.	Bécs, Graz
					1510	7:10		*	Kassa, Csorba						603	9:35		gy. v.	Arad, Kolozsvár, Maramaros-Sziget
					1006	8:30		*	Zagrab, Fiume						1301	9:45		*	Graz, Fehring
					502	9:15		gy. v.	Kolozsv., Bük, Stanislaw, Lemberg, Kassa, Maramaros-Sziget						403	9:55		*	Munkács, Kassa
					406	9:40		sz. v.	Maramaros-Sziget										
					1304	9:50		*	Fehring, Graz										
					603	10:00		*	Arad, Brassó										
					908	10:20		*	Belgrad, Eszék, Brod										
					12	10:40		*	Bécs, Sopron										
					328	11:10		v. v.	Ruttká, Miskolcz										
A vonatok indulása Budapest-Józsefvárosról.					A vonatok érkezése Budapest-Józsefvárosra.														
— — — — —					324 6:50 sz. v. Péczel					323 6:00 sz. v. Péczel									

A vonatok indulása Budapest ny. p. udvarról. — A vonatok érkezése Budapest ny. p. udvarra.
Érvényes 1902. október hó 1-től.

Dél előtt				Dél után				Dél előtt				Dél után							
vonat szám	óra	perc	vonat neve	hová	vonat szám	óra	perc	vonat neve	hová	vonat szám	óra	perc	vonat neve	honnan	vonat szám	óra	perc	vonat neve	honnan
102	1:00		k. ost. ex. v.	Bécs, Paris, Osttende, London	604	12:05		sz. v.	Czegléd, Szolnok	701	12:50		k. ost.	Konstantinápoly	155	12:55		sz. v.	Palota-Ujpest
150	5:50		sz. v.	Palota-Ujpest	128	12:25		*	Nagy-Maros	147	5:35		sz. v.	Bukarest	703	1:25		gy. v.	Bukarest, Verciorova, Baziás
6192	6:35		*	Czegléd, Szolnok	4108	12:50		*	Dorog	6101	6:15		*	Palota-Ujpest	103	1:50		*	Paris, Bécs
4192	6:45		*	Esztergom	158	1:15		*	Palota-Ujpest	1407	6:25		*	Szolnok, Czegléd	157	2:00		sz. v.	Palota-Ujpest
152	6:55		*	Palota-Ujpest	106	1:45		gy. v.	Bécs, Paris	149	6:35		*	Berlin, Zsolna	159	3:05		*	Palota-Ujpest
6012	7:05		v. v.	Lajosmizse	1110	2:05		sz. v.	Pilis-Csaba	217	7:05		tszsz.	Parkány-Nána	6001	3:15		*	Lajosmizse
1404	7:20		gy. v.	Zsolna, Berlin	169	2:15		*	Palota-Ujpest					127	3:55		*	Nagy-Maros	
104	8:00		*	Bécs	120	2:25		*	Érsekújvár	709	7:15		sz. v.	Bukarest	4103	4:15		*	Szolnok, Czegléd
708	8:15		*	Temesvár, Orsova, Baziás	704	2:30		gy. v.	Bukarest	4107	7:25		*	Verciorova	4103	4:35		*	Esztergom
712	8:30		sz. v.	Temesvár, Baziás	4104	2:40		sz. v.	Verciorova, Baziás	151	7:35		*	Dorog	161	5:40		*	Palota-Ujpest
154	8:45		*	Palota-Ujpest	720	2:45		*	Esztergom	117	7:45		*	Palota-Ujpest	115	5:50		*	Bécs, Berlin
110	9:25		*	Bécs, Berlin	6002	2:55		*	Czegléd	6011	7:50		v. v.	Palota-Ujpest	163	6:50		*	Bécs, Berlin
					162	4:15		*	Lajosmizse	123	8:15		sz. v.	Palota-Ujpest	105	7:00		gy. v.	Palota-Ujpest
					130	4:25		*	Palota-Ujpest	713	8:25		*	Parkány-Nána	711	7:10		sz. v.	Bécs
					716	4:30		*	Szeged	4101	8:35		*	K.-K.-Félegyháza	707	7:40		gy. v.	Temesvár, Baziás
					108	5:15		gy. v.	Bécs	4101	8:35		*	Esztergom	707	7:40		gy. v.	Orsova, Buz., Temesv.
					164	6:00		sz. v.	Palota-Ujpest	1403	9:40		gy. v.	Berlin, Zsolna, Pozsony	165	8:20		sz. v.	Palota-Ujpest
					1406	6:15		gy. v.	Zsolna, Berlin	153	10:10		sz. v.	Palota-Ujpest	125	8:45		*	Nagy-Maros
					124	6:20		sz. v.	Pozsony	715	10:55		*	Szeged	107	9:05		gy. v.	Bécs
					4106	6:40		*	Parkány-Nána	901	11:05		*	Ersekújvár	2) 4109	9:15		sz. v.	Pilis-Csaba
					710	6:50		*	Esztergom					1405	9:45		gy. v.	Berlin, Zsolna	
					6014	7:25		v. v.	Verciorova, Bukarest, Baziás					719	9:55		sz. v.	Szolnok, Czegléd	
					166	7:40		sz. v.	Lajosmizse					4105	10:05		*	Esztergom	
					132	7:50		*	Palota-Ujpest					167	10:10		*	Palota-Ujpest	
					168	8:30		*	Palota-Ujpest					101	11:00		k. ost.	London, Ostende, ex. v.	
					118	10:00		*	Bécs, Paris					6013	11:10		v. v.	Paris, Bécs	
					706	10:10		gy. v.	Szeged, Baziás, Bukarest					901	11:20		keleti exp. v.	Konstantinápoly, Belgrad	
					714	10:20		sz. v.	K.-K.-Félegyháza										
					1408	10:40		*	Zsolna, Berlin										
					902	11:20		k. e. v.	Belgrad										
					902	11:20		k. e. v.	Konstantinápoly										
					702	11:30		koev.	Bukarest, Konstantinápoly										
A vonatok indulása Buda-Császárfürdő kitérőről.					A vonatok érkezése Buda-Császárfürdő kitérőbe.														
4002 6:14 sz. v. Esztergom					4008 12:30 sz. v. Dorog					4003 4:43 sz. v. Esztergom									
					1) 4010 1:55 * Pilis-Csaba					2) 4009 9:25 * Pilis-Csaba									
					4004 2:29 * Esztergom					4005 10:15 * Esztergom									
					4006 6:30 * Esztergom														